

-- fragment --- capitol „Agricultura, Industria și Economia” din lucrarea nepublicată
Grupul Etnic German din România Dogru Victor

.....
Odată cu alianța României cu Germania Nazistă, și de aplicarea legilor de românizare atenția G.E.G s-a orientat și spre acapararea proprietăților evreiești.

Mai multe note informative ne dau de înțeles că G.E.G dorea acapararea tuturor proprietăților evreiești din zonele în care minoritatea germană era prezentă. Astfel o NOTA a Subsecretariatului de Stat al Romanizării și Colonizării, din 1941 semnaleză următoarele:

„Grupul Etnic German din circumscripția noastră a luat hotărârea să intervină la Centrul de Românizare pentru a se ridica toate autorizațiile de comerț ce au evreii, din orașul Giurgiu iar magazinele să fie preluate de ei.

Dacă eventual aceste magazine nu li se da lor, spun că sunt dispuși a pune capital la dispoziția românilor .

Acest capital il dă cu condiția de a le fi restituit într-un termen oarecare.

Părerea mea este ca Grupul Etnic German urmarește să pună mâna pe comerțul românesc.”¹

Doris L. Bergen doctor în filosofie, la Chapel Hill din North Carolina, profesor la St. George Campus², este singura autoare care a abordat subiectul legăturii dintre etnicii germani și anti-semitism.³ Ea afirmă ca pentru volksdeutsche anti-semitismul a s-a manifestat, în dorința de a prelua afacerile și bunurile acelor pe care ideologia nazistă îi considera ca fiind niste "nevrednice vieți evreiești".⁴ De altfel în zonele aflate sub controlul direct al Reich-ului, unde evreii au fost deportați sau omorâți primii beneficiari ai proprietăților și bunurilor evreiești au fost volksdeutsche sau cei "identificați" ca Volksdeutsche.⁵ De exemplu în 1942 când Einsatzgruppen a omorât evrei în Rusia, vitele și uneltele agricole ale acestora au fost distribuite etnicilor germani (volksdeutsche) din zona. La ordinele lui Himmler etnicii germani relocați primeau de la haine la diverse obiecte mărunte, astfel ei primeau de la termosuri, carucioare pentru copii până la oglinzi și ochelari, care aparținuseră evreilor internați în lagare.⁶

În România, fraiele statului s-au aflat pentru cea mai mare parte în mâinile lui Ion Antonescu, dorința etnicilor germani de a fi ei cei care urmau să beneficieze de bunurile evreiești poate fi văzută ca o reflexie a politicilor antisemite din Reich. Iar aceasta politică a fost sprijinită direct de Germania, Casele de Economii din Brașov și Sibiu ofereau sprijin financiar oricărui comerciant german care dorea să cumpere magazine evreiești și cererile au fost atât de numeroase încât băncile germane din România s-au văzut nevoite să ceară puternicei „Dresdner Bank” să deschidă noi credite în valoare de 50 milioane reichsmark (RM) în vederea „preluării unor bunuri străine în lichidare”.⁷

La 25 ianuarie 1941 direcția Siguranței deținea următoarea informație: „Băncile săsești „Hermann Stater Allgemeiner” și „Bodenkredit”, din Sibiu, au deschis credit pentru sași, în vederea cumpărării caselor și magazinelor oferite spre vânzare de către evrei, precum și pentru cumpărarea de pământ.”⁸

În martie 1941 „Oficiul Principal pentru Economie” („Hauptamt für Volkswirtschaft”) al Grupului Etnic German din România, alături de „Oficiul pentru Economie Industrială” („Amt für

1 S.A.N.I.C. Fond Subsecretariatul de Stat al Romanizării, Dosar 453/1941 pag 45

2 <http://www.history.utoronto.ca/faculty/facultyprofiles/bergen.html>

3 Doris L. Bergen "The Nazi Concept of 'Volksdeutsche' and the Exacerbation of Anti-Semitism in Eastern Europe, 1939-45" in Journal of Contemporary History, Vol. 29, No. 4 (Oct., 1994), pp. 569-582

4 Doris L. Bergen "The Nazi Concept ..." pag. 570

5 Idem pag 571

6 ibidem

7 Florian Banu **** de văzut pag

8 S.A.N.I.C. Fond: D.G.P 162/1942, pag 5.

gewerbliche Wirtschaft”) - Grupul profesional III (Berufsgruppe III Kaufmannschaft) , expediază agenției „Wirtschafts & Zeitungsdienst G.n.b H” („Serviciul Economic și de Presa” S.c.g.L) din Berlin o adresa prin care anunță existența unei firme în Brașov numită „Ernst Leitz Wetzlar” care „mai este încă în mâini evreiești” . Deoarece expeditori intraseră în posesia informației că această firmă urma a fi românizată, ei cer a se interveni în favoarea unui etnic german numit Konrad Klein, a cărui ofertă fusese ignorată de autoritățile române.

„Va rugăm să interveniți în forma potrivită la firma Ernst Leitz, ca la alegerea noului reprezentant pentru România să fie luat în considerare în primul rând Konrad Klein, și ca să fie începute cu el tratativele directe.”⁹

Într-un raport al Subsecretariatului de Stat al Românizării, Colonizării și Inventariului¹⁰, despre alte etnii care dețin proprietăți și acțiuni, se atrăgea atenția că în Timișoara șvabii au cumparat 60% din bunurile evreiești în valoare totală de cca 2 miliarde de lei, în timp ce în Arad ar fi fost vorba tot de circa 60% în valoare de 800.000.000., iar în Brașov sașii achiziționaseră bunuri în valoare de 1 miliard.¹¹ Referitor la etnicii germani se concluziona ca aceștia au profitat de legile românești în ceea ce privește achiziționarea masivă de proprietăți evreiești:

„Prin urmare cetățenii români de origine etnică germană au profitat de toleranța regulilor noastre de românizare de bunuri achiziționate de la evrei pe prețuri derizorii, de a căror valoare reala s-ar cifra la 3.8 până la 4. 000.000.000.”¹²

Într-o plângere adresată Președenției Consiliului de Miniștri din data 6 decembrie, avocatul Căpețineanu Nicolae se plângea de modul cum au fost aplicate legile „românizării” care i-ar fi avantajat mai mult pe germanii care dispun și de un capital uriaș. El argumentează ca românii sunt mobilizați iar evreii duși la munci obligatorii, timp în care elementul șvăbesc acaparează cele mai importante proprietățile evreiești.

Pentru a ne face o imagine mai bună asupra stării de spirit legate de acest subiect redau câteva paragrafe din plângere sa:

„Elementele românești n'au avut timpul încă de a se forma și introduce în geneza multiplă a acestor întreprinderi, parte pentru ca au fost și sunt încă mobilizați, parte pentru că evreii care trebuiau să-i formeze au fost duși și sunt încă la munci obștești [...].”

„Elementul șvăbesc stă la pândă și din umbră prepară acapararea acestor întreprinderi, forțând îndeosebi îndepărtarea elementului evreiesc imediat, care reprezintă încă cunoștința și experiență, accelerând prin aceasta ruina și posibilitatea rapidă de acaparare în dauna românilor distruși. [...].”

„La noi în Banat îndeosebi, aceasta luptă se da de șvabi cu toate forțele, dovada fiind tot ce s'a petrecut până în prezent.

Tot ce a fost mai solid în comert a ajuns în mainile șvabilor, cari dispun de capital enorm și de un concurs nelimitat din toate părțile, nu tot așa însă românii. [...].”

Imediat ce a apărut decretul relativ la farmacia, nemții s-au și prezentat la evrei și terorizându-i le-a oferit să le cumpere ei farmaciile, plătind sume fantastice pentru aranjamente (inventar) și mărfuri plus pentru răscumpărarea concesiunii, asigurându-i, ca ei vor primi aprobarea și concesiunea de la stat. Numai intervenției energice a 'Comunității Evreiești' se poate mulțumi că până în prezent n'au putut pune mâna încă pe aceste farmacii.”¹³

Pe de altă parte Grupul Etnic German depunea și el o plângere în data de 7 Mai 1941, în care se făcea afirmația că etnicii germani ar fi fost discriminați în aplicarea unor legi, printre care și legea românizării bunurilor evreiești, pentru simplu fapt că cumpărătorii „sunt de origine etnică germană”:

„Sesizați de numeroase plângeri ale membrilor Grupului Etniv German, rugându-Vă să binevoiti a

9 S.A.N.I.C. Fond DGP 162/1941. Pp 36-37

10 M.O. Nr, 102 3 Mai 1941 pag 2 (2324) – 10 (2334) – Decretul-Lege: 1219.

11 S.A.N.I.C., Fond: Subsecretariatul de Stat al Romanizarii si colonizarii si Inventarul Directiei Drepturilor Statului Dosar 348, Pag 120

12 Idem, op cit 120

13 S.A.N.I.C. Fond: P.c.M. Dosar 330/1941, pp 41-42

rezolva o chestiune care, prin felul în care este astăzi soluționată, ar putea da naștere la neașteptării, conașionalii noștri având impresia că nu sunt tratați ca cetățeni carei se bucură de totalitatea drepturilor.

De luni de zile, cererile înaintate de membrii Grupului Etnic Germani, Ministerului Agriculturii și Domeniilor pentru obținerea autorizațiilor necesare cumpărării de imobile căzând sub dispozițiile legilor de reformă agrară, legii pentru încurajarea și organizarea agriculturii, legii colonizării și legii asupra stării juridice ale evreilor, au rămas nerezolvate sau au fost respinse. Aceste cereri, au cu toate că îndeplinesc toate condițiile legii, totuși au rămas nerezolvate deoarece cumpărătorii petiționari sunt de origine etnica germana[...]"¹⁴

Autoritățile române motivează că în soluționarea favorabilă a cererilor nu s-a ținut cont de originea etnica a petentului. Referitoare la bunurile evreiești care nu au fost vândute etnicilor germani se precizează ca aceste bunuri sunt scutite de la expropriere conform art 11 din Statutul Evreilor, acestea neputând fi vândute decât cu exercitarea dreptului de preempțiune al Ministerului Agriculturii și Domeniilor numai românilor de sânge.¹⁵

Teza lui Doris L. Bergen cu privire la antisemitismul volksdeutsche-lor, pare a fi valabilă și în privința etnicilor germani din România. Inițial legile „românizări” fuseseră gândite ca „etnia românească” să preia comerțul evreiesc, iar apariția etnicilor germani care căutau, fiind puternic sprijiniți din Germania, să fie ei cei care urmau a prelua comerțul evreiesc este cel puțin ciudată. Totuși putem explica dorința volksdeutsche-lor de acaparare a acestor bunuri prin doctrina nazistă „elaborată” pentru etnicii germani din afara Reich-ului. Astfel circula ideea ca germani trebuie să fie principali beneficiari ai fostelor bunuri evreiești, circumstanțele le-am explicat mai sus. Din nou putem observa o particularitate a doctrinei naziste prezentă la etnici germani din alte state. În Germania în cadrul nazismului exista percepția ca evrei și-au obținut bunurile pe căi ilicite prin urmare bunurile lor trebuiau să revină poporului german, în acele state care fuseseră ocupate de germanii bunurile evreilor omorâți sau deportați revenea celor identificați ca germanici, în România care nu era sub controlul direct al germanilor se pare ca a apărut în cadrul comunități germane ideea ca etnici germani trebuiau să fie principali beneficiari ai procesului de românizare. Ca o particularitate a acestei politici remarcăm o inițiativă a G.E.G semnalată de autoritățile românești în mai 1941, prin care acesta dorea identificarea tuturor etnicilor germani care „au predat respectiv au vândut în main evreiesti, averi ca cladiri, proprietati funciare, intreprinderi si alte asemenea”. Se dorea obținerea următoarelor date: „numele proprietarului original, numele proprietarului evreu, cand a ajuns proprietatea in maini evreesti, din care motiv, care este valoare”¹⁶

O altă politică ce pare a fi pornită de la centru și care nemulțumea autoritățile române era vânzarea unor produse direct către armata germană la preturi preferențiale. Astfel, un raport cu privire la abaterile G.E.G pe anul 1941 ne prezintă situația din comuna Lovrin (judetul Timiș-Torontal), comună locuită majoritari de șvabi și unguri, care au vândut misiunii germane 85 vagoane carofi cu 6 lei Kg, în timp ce Cercul de Recrutare local nu a mai găsit carofi decât cu 8 lei¹⁷. Această situație trebuie înțeleasă în contextul stării de război în care autoritățile române aveau prioritate la cumpărarea unor produse iar trupele germane staționate nu aveau voie să facă achiziții direc de la civili.

Într-o informare din august 1941 cu privire la activitatea GEG se precizează ca acesta hotărâse ca fiecare fiecare producător de cereale german să fie asistat la treiere de un delegat Volksgemeinschaft care să înregistreze recolta iar din produsele agricultorilor germani (Landwinschaft) se va repațiza o cantitate care va fi livrată în Reich în contul masinilor trimise iar restul se va vinde statului Roman.¹⁸

14 Idem. Fond: P.c.M. Dosar 419/1941. pag 3

15 Idem Pag 1.v.

16 S.A.N.I.C. Fond DGP 162/1941 Pag 80

17 idem Fond: I.J.G. Dosar 109/1941, Pag 64 v

18 S.A.N.I.C. Fond DGP 162/1941 Pag 115

Dar politica G.E.G în domeniul consolidării economice a grupului etnic nu s-a oprit aici. Grupul Etnic German era pe de o parte dispus să își ajute membrii să achiziționeze proprietăți, dar pe de altă parte nu dorea pierderea nici unei proprietăți germane ce ar fi putut avea o oarecare importanță în planurile sale. Astfel, conducerea G.E.G din Sibiu începe în mai 1942 inventarierea tuturor imobilelor din oraș. Totodată se dispune ca membrii grupului etnic să nu își vândă proprietățile sub nici o formă nici românilor nici persoanelor de alte naționalități. Respectivă proprietăți, în cazul în care nu erau cumparate de alți sași, urmau a fi achiziționate de conducerea G.E.G, cu ajutorul sumelor ce li-se puneau la dispoziție de către băncile săsești.¹⁹

Paralel cu preluarea fostelor proprietăți evreiești și cu interdicția germanilor de a își vinde proprietățile persoanelor ne-germane, încă din luna aprilie 1941 organele politieniști erau informate că germanii achiziționau masiv proprietăți imobiliare:

„În cercurile romanesti din Arad se discuta ca indignare că germanii din această regiune cumpără orice bun imobil. Platesc 100-150.000 lei pentru un jugar de pamânt.

Se spune ca în timpul din urma s-au facut multe tranzacțiuni de natură aceasta și în regiunea Hategului.

Cercurile menționate afirmă că toate acestea cumpărături se fac la îndemnul Consulatului German din Timișoara.”²⁰

---

19 S.R.I. Fond D, dosar 8.180, vol 2, f 368 in Dorel Bancos, 196

20 S.A.N.I.C. Fond DGP 162/1941 pag 59